

Історичні, філософські, правові й кадрові проблеми фізичної культури та спорту

УДК 096.032:796. 071(477.82)(048.83)

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2026-01-03-08>

Володимир Яловик ✉

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

ORCID: 0009-0009-5651-1305

yalovuk.vt@ukr.net

Антон Яловик

Український гуманітарний університет, Буча, Україна

ORCID: 0000-0002-4634-8884

ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ ТА ВОЛИНСЬКІ СПОРТСМЕНИ: ІСТОРИКО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність. Олімпійський рух є важливою складовою світової та національної спортивної культури, що поєднує змагальну діяльність, гуманістичні цінності та міжнародну співпрацю. У контексті розвитку фізичної культури і спорту в Україні особливого значення набуває дослідження регіонального внеску у формування олімпійського потенціалу держави. Волинська область, маючи сталі спортивні традиції та розвинену систему підготовки спортсменів, відіграє помітну роль у представництві України на Літніх Олімпійських іграх. Водночас у наукових дослідженнях недостатньо систематизовано історико-аналітичні дані щодо участі волинських спортсменів в олімпійському русі та ролі регіональних інституцій у цьому процесі. **Мета дослідження** – здійснити історико-аналітичний аналіз участі спортсменів Волинської області в Літніх Олімпійських іграх у період 1960–2024 років, а також визначити роль і внесок Відділення Національного олімпійського комітету України у Волинській області у розвитку олімпійського руху, підготовці спортсменів та формуванні спортивного іміджу регіону. **Методи дослідження:** історико-хронологічний аналіз, аналіз архівних і документальних джерел, контент-аналіз офіційних статистичних матеріалів Національного олімпійського комітету України, узагальнення та систематизація емпіричних даних. **Результати дослідження.** У статті подано хронологізований огляд участі волинських спортсменів у Літніх Олімпійських іграх, визначено динаміку представництва регіону та проаналізовано видовий спектр спортивних дисциплін. Встановлено, що найбільшу кількість учасників і виступів представлено у легкій атлетичі, веслуванні, боротьбі та велоспорті. Узагальнено основні спортивні досягнення та окреслено організаційну роль Відділення НОК Волинської області у підтримці олімпійського руху. **Висновки.** Результати дослідження підтверджують вагомий внесок Волинської області та її олімпійських інституцій у розвиток національного олімпійського руху й створюють підґрунтя для подальших регіональних досліджень.

Ключові слова: олімпійський рух, Волинська область, Відділення НОК України, олімпійські ігри, спортсмени, історико-аналітичне дослідження.

Yalovyk Volodymyr, Yalovyk Anton. The Olympic Movement and Volyn Athletes: A Historical and Analytical Study. Relevance. The Olympic movement is an important component of global and national sports culture, combining competitive activity, humanistic values, and international cooperation. In the context of the development of physical culture and sport in Ukraine, particular importance is attached to studying the regional contribution to shaping the country's Olympic potential. The Volyn region, with its established sporting traditions and well-developed athlete training system, plays a significant role in representing Ukraine at the Summer Olympic Games. At the same time, scholarly research has insufficiently systematized the historical and analytical data concerning the participation of

Volyn athletes in the Olympic movement and the role of regional institutions in this process. **Purpose of the study.** To conduct a historical and analytical analysis of the athletes from the Volyn region participation in the Summer Olympic Games during the period 1960–2024 as well as to determine the role and contribution of the Regional Branch of the National Olympic Committee of Ukraine in the Volyn region to the development of the Olympic movement, athlete training, and the formation of the region's sporting image. **Research methods:** historical-chronological analysis; analysis of archival and documentary sources; content analysis of official statistical materials of the National Olympic Committee of Ukraine; generalization and systematization of empirical data. **Results of the study.** The article presents a chronological overview of the participation of Volyn athletes in the Summer Olympic Games, identifies the dynamics of the region's representation, and analyzes the range of sports disciplines. It has been established that the largest number of participants and performances were recorded in athletics, rowing, wrestling, and cycling. The main sporting achievements are summarized, and the organizational role of the Regional Branch of the NOC in the Volyn region in supporting the Olympic movement is outlined. **Conclusions.** The results of the study confirm the significant contribution of the Volyn region and its Olympic institutions to the development of the national Olympic movement and provide a foundation for further regional research.

Keywords: Olympic movement, Volyn region, Regional Branch of the NOC of Ukraine, Olympic Games, athletes, historical and analytical study

Вступ. Участь волинських спортсменів в Олімпійських іграх є важливою складовою історії фізичної культури та спорту Волинської області й України загалом. Вони стали не лише свідками, а й безпосередніми учасниками ключових етапів розвитку олімпійського руху в країні, представляючи Україну та її спортивний потенціал на найпрестижніших міжнародних змаганнях. Завдяки наполегливій праці, високому рівню підготовки та професіоналізму волинські спортсмени зробили вагомий внесок у формування національного спортивного іміджу держави та популяризацію олімпійських цінностей.

Починаючи з другої половини XX століття, представники Волині систематично брали участь у Літніх Олімпійських іграх, виступаючи у складі збірних команд СРСР, а з 1996 року – незалежної України. Їхні спортивні досягнення, зокрема олімпійські медалі, фінальні виступи та стабільна присутність на Іграх, стали результатом ефективної взаємодії спортсменів, тренерів і регіональних спортивних інституцій, а також свідченням сформованої системи підготовки олімпійського резерву в області.

Сучасна система фізичної культури та спорту України значною мірою ґрунтується на діяльності регіонів, які забезпечують підготовку спортсменів високого класу та розвиток олімпійських видів спорту. Вагому роль у цьому процесі відіграє Волинське відділення Національного олімпійського комітету України, діяльність якого спрямована на підтримку талановитої молоді, розвиток спортивної інфраструктури, популяризацію олімпійського руху та впровадження олімпійської освіти.

Ефективність розвитку олімпійського спорту значною мірою залежить від якісного кадрового та організаційного забезпечення, зокрема рівня професійної підготовки тренерів, функціонування дитячо-юнацьких спортивних шкіл і взаємодії з національними федераціями. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу участі волинських спортсменів в Олімпійських іграх, оцінки їхніх спортивних досягнень та визначення ролі регіональних структур у розвитку олімпійського руху в умовах трансформації сучасної спортивної системи.

Метою дослідження є історико-аналітичний аналіз участі волинських спортсменів у Літніх Олімпійських іграх у період з 1960 по 2024 рік та визначення їхнього внеску в розвиток олімпійського руху України.

Для досягнення поставленої мети у роботі використано такі **методи дослідження**: історико-аналітичний аналіз наукових джерел і архівних матеріалів; контент-аналіз офіційних документів і статистичних даних; кількісно-якісний аналіз участі спортсменів Волинської області в Олімпійських іграх; роль регіональних спортивних інституцій.

Результати дослідження. Біля витоків створення Волинського відділення Національного олімпійського комітету України стояли провідні фахівці та ентузіасти спортивного руху області, які усвідомлювали необхідність інституційного оформлення олімпійського напрямку в умовах становлення незалежної української держави. Формування регіонального осередку НОК України стало відповіддю на потребу координації діяльності спортивних організацій, упровадження принципів олімпізму та інтеграції Волинської області в загальнонаціональну систему розвитку олімпійського спорту.

Першим головою Волинського відділення НОК України став **Станіслав Рупчев**, діяльність якого була спрямована на створення організаційної структури відділення, визначення основних

напрямів його роботи та налагодження співпраці з органами державної влади, закладами фізичної культури і спорту, освітніми установами та спортивними федераціями. Саме на початковому етапі було закладено фундамент для подальшого розвитку олімпійського руху в регіоні, сформовано нормативно-організаційні засади діяльності відділення та визначено стратегічні пріоритети.

Таблиця 1

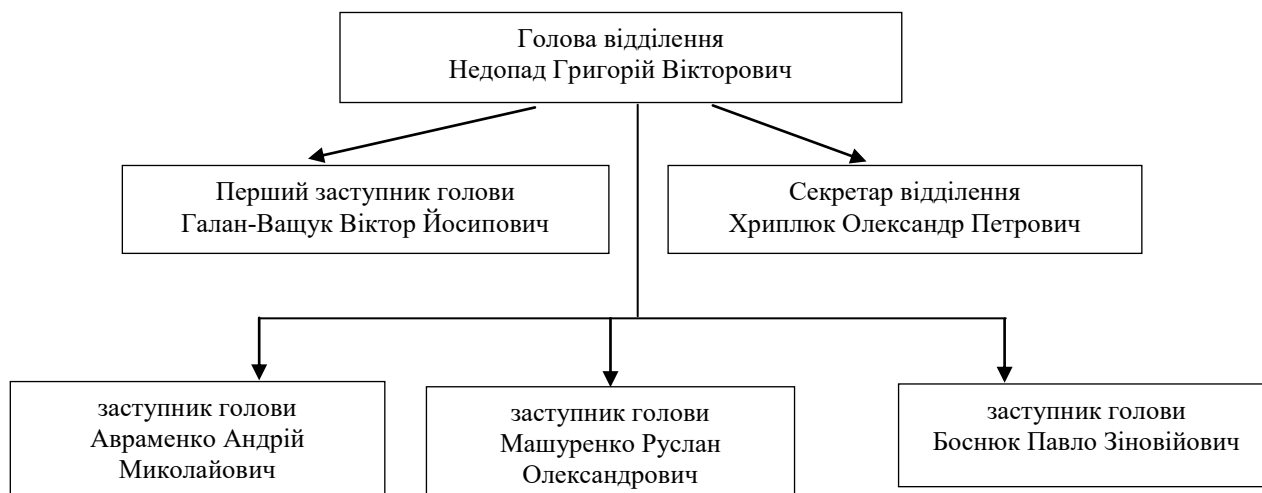
**Керівний склад Відділення Національного олімпійського комітету України
у Волинській області**

№	Прізвище, ім'я	Посада	Період діяльності	Основні напрями роботи
1	Станіслав Рупчев	Голова відділення	1991-1995 рр.	Організаційне становлення, формування структури
2	Юрій Кобець	Голова відділення	1995-2001рр	Розвиток масового спорту, взаємодія з федераціями
3	Анатолій Француз	Голова відділення	2002- 2005 рр.	Підтримка ДЮСШ, кадрове забезпечення
4	Володимир Бондар	Голова відділення	2005-2009 рр.	Інфраструктурний розвиток, регіональні програми
5	Борис Клімчук	Голова відділення	2010-2014 рр.	Інтеграція у загальнонаціональні проекти НОК
6	Роман Карпюк	Голова відділення	2015- 2022рр	Системна підтримка олімпійського резерву

У табл.1, представлено керівний склад Відділення Національного олімпійського комітету України у Волинській області, відображає етапність та наступність управлінських процесів у розвитку олімпійського руху на регіональному рівні. Аналіз складу керівників відділення дозволяє простежити трансформацію організаційної моделі діяльності, зміну пріоритетів і управлінських підходів залежно від соціально-економічних умов та загальнодержавної спортивної політики.

Таблиця 2

Керівний склад Відділення національного олімпійського комітету України у Волинській області (2022-дотепер)

Діяльність відділення спрямована на популяризацію спорту, підтримку дитячо-юнацьких спортивних шкіл, відбір перспективних спортсменів та їх підготовку до міжнародних стартів

Зміна керівного складу не носила фрагментарного характеру, а відбувалася у межах поступального розвитку олімпійського руху Волині. Кожен із очільників відділення здійснював управлінську діяльність у певний історичний період, що зумовлювало концентрацію уваги на конкретних завданнях: від організаційного становлення та інституційного оформлення відділення – до реалізації програм розвитку дитячо-юнацького спорту, формування олімпійського резерву та забезпечення участі волинських спортсменів у міжнародних змаганнях.

Представлені в таблиці дані підтверджують, що діяльність Волинського відділення НОК України мала системний і цілеспрямований характер. Управлінські рішення керівного складу були спрямовані на популяризацію фізичної культури і спорту, підтримку мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл як базової ланки підготовки спортсменів, а також на відбір і супровід перспективних атлетів на етапі їх виходу на міжнародний рівень.

Дані табл. 3 відображають хронологію участі спортсменів Волинської області в Літніх Олімпійських іграх у період 1960–2024 років, що дозволяє простежити динаміку розвитку олімпійського руху на регіональному рівні та оцінити вагомість внеску волинських спортсменів у формування національного спортивного іміджу.

Таблиця 3

Хронологія участі спортсменів Волині в Олімпійських іграх (1960–2024)

Рік	Місто проведення	Спортсмен(и) Волині	Вид спорту	Досягнення
1960	Рим	Олександр Артинюк	Легка атлетика	Учасник
1976	Монреаль	Неллі Тараканова	Академічне веслування	Срібна медаль
1980	Москва	Нуну Абашидзе	Штовхання ядра	Учасниця
1988	Сеул	Володимир Татарчук	Футбол	Олімпійський чемпіон
1996	Атланта	Дмитро Ванякін	Легка атлетика	Учасник
2000	Сідней	Руслан Машуренко, Валентина Савчук, Кирило Чупринін	Дзюдо, спортивна ходьба, метання диска	Бронза (Машуренко)
2004	Афіни	Олексій Мазикін, Андрій Федчук, Микола Гордійчук	Бокс, важка атлетика	Учасники
2008	Пекін	Н. МIRONЮК, Н. БОРОВСЬКА, О. ВАЩУК, Ю. ТКАЧ	Важка атлетика, ходьба, боротьба	Учасниці
2012	Лондон	Ю. ТКАЧ, Н. БОРОВСЬКА, В. ШАФРАН, Я. БЕЛОМОЇНА, О. ЦЬОСЬ, І. ПАПЕЖУК	Боротьба, ходьба, марафон, велоспорт	Учасники
2016	Ріо-де-Жанейро	М. ПОВХ, Ю. ПАРАТОВА, Я. БЕЛОМОЇНА, І. КЛИМЕЦЬ, Т. КОБ, Н. БОРОВСЬКА, В. МИРОНЧУК, І. БАНЗЕРУК, О. ГЕРГЕЛЬ, Ю. ТКАЧ	Веслування, важка атлетика, велоспорт, ходьба, бокс, боротьба	Фінал (Повх), 8-е місце (Паратова)
2020/2021	Токіо	М. ПОВХ, Ю. ВАНДЮК, Я. БЕЛОМОЇНА, І. БАНЗЕРУК, М. САХАРУК, І. КЛИМЕЦЬ, Д. ДАНИЛЕНКО, А. ТУРЧИН	Веслування, велоспорт, легка атлетика, дзюдо	Учасники
2024	Париж	І. БАНЗЕРУК, М. САХАРУК, О. СОБЧУК, І. КЛИМЕЦЬ, Д. ДАНИЛЕНКО, Я. БЕЛОМОЇНА, М. ПОВХ	Легка атлетика, велоспорт, веслування	Учасники

Аналіз даних показує, що перші виступи волинян були поодинокими і відбувалися в легкоатлетичних дисциплінах (1960–1980 рр.), проте вже у 1976–1988 роках регіон здобув перші медалі на міжнародній арені: срібну у академічному веслуванні (Неллі Тараканова, 1976) та золоту у футболі (Володимир Татарчук, 1988).

За період 1960–2024 років волинські спортсмени брали участь у 11 видах спорту: легка атлетика (включно з штовханням ядра, метанням диска, молота, спринт, марафоном та спортивною ходьбою), веслування, велоспорт, боротьба, важка атлетика, бокс, дзюдо, футбол, академічне веслування.

За період 1960–2024 рр. кілька спортсменів представляли Волинську область на трьох і більше Олімпіадах: Н. БОРОВСЬКА (спортивна ходьба), Ю. ТКАЧ (боротьба) – 3 виступи (2008, 2012, 2016) ; Я. БЕЛОМОЇНА (велоспорт) – 4 виступів (2012, 2016, 2020/2021, 2024); М. ПОВХ (веслування на байдарках), І. БАНЗЕРУК (спортивна ходьба), І. КЛИМЕЦЬ (метання молота), – 3 виступи (2016, 2020/2021, 2024).

Дискусія. Волинські спортсмени брали участь у Літніх Олімпійських іграх з 1960 до 2024 року, найчастіше у легкій атлетиці, веслуванні та велоспорті, що свідчить про традиційні сильні напрями

підготовки регіону та ефективність системи дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Найбільшу кількість виступів мали Я. Беломоїна, М. Повх та І. Банзерук, демонструючи стабільність олімпійського резерву Волині.

Разом із тим, обмежена кількість медалей підкреслює потребу у подальшому розвитку тренерської роботи, спортивної інфраструктури та сучасних методик підготовки. Спрямована підтримка перспективних спортсменів і розширення видів спорту можуть забезпечити зростання результативності та міжнародного престижу регіону.

Уперше в дослідженні здійснено систематизований аналіз участі волинських спортсменів у Літніх Олімпійських іграх (1960–2024), що дозволяє визначити динаміку представництва регіону та результати виступів за видами спорту. Виділено найбільш представлені дисципліни – легку атлетику, веслування, велоспорт – та спортсменів із найбільшою кількістю виступів, що створює основу для оцінки розвитку олімпійського резерву Волині.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на детальніший аналіз підготовки волинських спортсменів у різних видах спорту, зокрема легкої атлетики, веслуванні та велоспорті, з урахуванням методик тренувань, вікових груп та рівня інфраструктури.

Цікавою перспективою є порівняльне дослідження успішності спортсменів Волині з іншими регіонами України, що дозволить оцінити ефективність підготовки олімпійського резерву та виявити оптимальні стратегії розвитку спортивного потенціалу.

Також актуальним є аналіз впливу сучасних технологій, тренерських підходів і міжнародного досвіду на підвищення результативності спортсменів, що сприятиме формуванню рекомендацій для удосконалення системи підготовки олімпійського резерву в регіоні.

Висновки. У ході історико-аналітичного дослідження встановлено, що Волинська область упродовж 1960–2024 років забезпечила стабільне представництво України на Літніх Олімпійських іграх, а найбільша кількість виступів волинських спортсменів припадає на види спорту олімпійської програми з тривалими регіональними традиціями, зокрема легку атлетику, веслування, боротьбу та велоспорт, що свідчить про сформовану систему підготовки спортсменів високого класу.

Діяльність Відділення Національного олімпійського комітету України у Волинській області відіграє ключову координаційну та організаційну роль у розвитку олімпійського руху регіону, забезпечуючи популяризацію олімпійських цінностей, підтримку дитячо-юнацького спорту та створення умов для підготовки перспективних спортсменів до участі у міжнародних змаганнях.

Джерела та література

1. Національний олімпійський комітет України. *Історія олімпійського руху в Україні*. Київ, 2022. Режим доступу: <https://noc-ukr.org/>
2. Яловик В. Т. Досягнення волинських легкоатлетів-олімпійців як складова розвитку олімпійського руху на Волині. *Історія фізичної культури і спорту народів Європи: зб. тез. Міжнар. наук. конгресу*. 2024. С. 22–25.
3. Яловик В., Яловик А. Виникнення спортивного товариства «Динамо» на Волині та тенденції його розвитку. *Фізична культура, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві*. 2022. № 2(58). С. 29–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-02-29-34>
4. Яловик В., Яловик А. Історичний огляд становлення та розвитку спортивної ходьби. *Фізична культура, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві*. 2024. № 2(66). С. 3–8. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2024-02-03-08>
5. Яловик В., Яловик А., Шумик В. Діяльність Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності в Україні. *Фізична культура, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві*. 2020. № 4(52). С. 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17>

References

1. National Olympic Committee of Ukraine. (2022). *Istoriia olimpiiskoho rukhu v Ukraini* [History of the Olympic movement in Ukraine]. <https://noc-ukr.org/>
2. Yalovyk, V. T. (2024). Dosiahnennia volynskykh lehkoatletiv olimpiytsiv yak skladova rozvytku olimpiiskoho rukhu na Volyni [Achievements of Volyn Olympic track and field athletes as a component of the Olympic movement development in Volyn]. In *Istoriia fizychnoi kultury i sportu narodiv Yevropy*. 22–25.
3. Yalovyk, V., & Yalovyk, A. (2022). Vynyknennia sportyvnoho tovarystva “Dynamo” na Volyni ta tendentsii yoho rozvytku [The emergence of the “Dynamo” sports society in Volyn and trends in its development].

- Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society.* (2(58)). 29–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-02-29-34>
4. Yalovyk, V., & Yalovyk, A. (2024). Istorychnyi ohliad stanovlennia ta rozvytku sportyvnoi khodby [Historical overview of the formation and development of race walking]. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society.* (2(66)). 3–8. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2024-02-03-08>
5. Yalovyk, V., Yalovyk, A., & Shumyk, V. (2020). Diialnist Volynskoi oblasnoi shkoly vyshchoi sportyvnoi maisternosti v Ukraini [Activities of the Volyn Regional School of Higher Sports Mastery in Ukraine]. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society.* (4(52)). 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17>

Стаття надійшла до редакції / Received 03.01.2026

Прийнята до друку / Accepted 25.02.2026

Опубліковано / Published 20.04.2026